NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj ***VIII.*** V sredo 7. velkiga serpana (julija) 1850. *List* ***32.***

Od roparc ali ropnic. *)

Roparce niso kako posebno plême ali posebna sorta čebel, temuč dostikrat ravno tistiga čbelnjaka, veči del pa od bližnjih ulnjakov, desiravno so enmalo bolj černe kot druge, kar je od tod, ker se hitro kot tatovi v medene piskerce ptujih panjev plazijo, si dlako na zadnjim životu ogulijo, in se s medam omažejo.

Nekteri panj gre le zato na ropanje, de si medú pridobí, veliko pa jih gre iz potrebe in lakote. Poslednji, to je tisti, ki gredó iz potrebe na ropanje, niso tako nevarni kot pervi, ker jih čbele zavolj slabosti in medlosti lahko premagajo.

Čbelam je perrojeno, de méd nabirajo, kjer koli ga dobé. Ako ga tedaj ni na travnikih in v gojzdih, ga skušajo ondi nabrati, kjer ga s svojim tankim nosam ovohajo. Ker pa méd, kakor vsak čbelar dobro vé, iz olnjakov močno diší, zato jih ta perjetin duh tolikanj vabi, de velikokrat s strašno požrešnostjo ptuje panjove zalezjejo, in ne gledeč nevarnosti svojiga življenje se vanje podajo.

Panj, na kteriga ropnice gredo, se spozná iz njegoviga nenavadno hitriga letanja in glasniga šuma vanj in iz njega hitečih čebel. Le paziti je treba, kam de se vlečejo, ali od ktere straní de pridejo, in ropni panj se bo kmalo razodel, ker tudi iz tega ravno tako hitro, če prav ne v taki trumi kakor iz uniga vun in noter leté. Nar gotovej pa se zasledí ropar, če se obropanimu panju ene minute, in scer tako dolgo luknja zamaší, de se mu je že več roparc na brado zbralo, na ktero se potlej pest pepéla verže, de so od njega bele, in od drugih čebel razločene, — in ker se tega zaznamovanja vstrašijo, precej zleté in v svoje stanovanje hité; in zdaj se sme le merkati, v ktere panjeve gredó, ker so ravno iz tistih tudi na rop šle.

Dostikrat gredó tudi čbele iz več panjev ob enim na rop, in se spusté vse na en panj, če imajo namreč kak vzrok do tega.

Zdaj če je kak panj od roparc premagan, naj se mu berž žrêlo ali luknja zatakne, se pustí ene minute, in scer tako dolgo tako stati, de bo brada tega panja roparc, ki hočejo vanj iti, vsa polna; potlej naj se polijó te na bradi okoli tekajoče čbele z merzlo vodo, tako vstrašene bodo precej preč podale se, za tem se luknja zna spet odpréti, in tako dolgo odperta pustiti, de so vse roparce iz panja izletele, in druge nazaj perletele, de bi vanj šle; in zdaj se mora luknja spet zatakniti, in ropne čbele, ki so se na bradi panja vnovič zbrale, kakor pred z vodo politi, in to se mora tako dolgo ponavljati, dokler ni vsih ropnic iz panja. Na to se mora panj zamašiti, precej delječ od čbelnjaka odnesti, in še le zvečer s kterim sosednjim si bodi združiti — ali pa se zna, če ima maternico in še dosti polno, kar je per obropanih panjih malokdej, ker roparce maternico veči del umoré, za ene dni, de ropne čbele na ropanje pozabijo, na kak drugi kraj, vsaj pol ure delječ, prenesti, kamor ne bodo za njim šle.

Ropanje pa, kolikor mogoče odverniti, čbelar ne sme nikoli jalovih, gnjilobnih, ali kakor si bodi popačenih, ampak zmiram zdrave, močne in polka polne panjove imeti perzadevati si; jih ne sme nikoli stradati pustiti, in jim mora ob času potrebe klasti, ko ni več paše zanje, kakor od perve pomladi do sadniga cvetja in po ajdovim cvetju v jeseni, kakor tudi o veliki suši; če merzli vetrovi pišejo, jim mora žrela ali letavne luknje zmanjšati, in tako se mu ne bode roparc dosti bati. Premenjenje panjev, to je, obropan panj na mesto ropniga, in tega na prostor uniga postaviti, malokdaj kaj pomaga.

Ptuje roparce pa s strupam ali drugimi takimi škodljivimi rečmí moriti, ni perpušeno.

*) Na prošnjo, de bi Novíce povedale, kakó se ima zoper roparce ravnati, podamo ta podúk iz hvale vrednih slovenskih bukvic, ki jih je v čbelarstvu izvedeni g. fajmošter Jonke pod imenam »Čbelarčik« na svitlo dal, in scer že v drugim pomnoženim natisu, ki se v Ljubljani pri g. Kleinmajerju, pa mende tudi pri vsih bukvarjih na Slovenskim, za 20 krajc. dobí. Vred.

Svèt našim županíjam po Slovenskim, kako naj bi se po izgledu ptujih deželá nove postave zoper ogenj vstanovile.

Nove županijske postave naložijo županam tudi za varnost pohištev skerbeti, de se obvarjejo nesreče in škode ognja. Pa kako se imajo v ti reči ravnati, kakšnih opravil se poprijeti in kakšno dolžnost ima vsak sosesčan pri ognju prevzeti, od tega je še ljudém malo znano. V časopisih se scer pogosto opominja, de naj se hišniki v bratovšino s. Florjana zapišejo, — pa to še ni zadosti, se vse škode varovati. Mi moramo še drugod pomoči iskati, kako naj se o nesrečni uri pri pogorih pomaga, — in tó je namen našiga poduka. —

Naše županíje (še mestne ne) nimajo taciga premoženja, de bi lastne ljudí plačevale, kteri bi pri ognju druge sosesčane namestovali in ogenj krotili in gasili, kakor jih ima na priliko mesto Terst pod imenam pompieri. Mi se moramo sami z zedinjeno močjó dela lotiti in se nesreče varovati.

Mi nismo protivniki takih naprav, kakor je bratovšina s. Florjana, marveč iz celiga serca vošimo, de bi se zavarovanje pri takih napravah z ojstro postavo v celi deželi zapovedalo, kakor je v več nemških deželah navada, kjer se to plačevanje z gruntnim in hišnim davkam pri gospóski zgodí in se nasproti tudi s silo izterja. Ta sila je res ojstra in sitna, ali je tako koristna in s tako dobrimi nasledki sklenjena, de se drugač tudi izpeljati ne da, scer bi se tako godilo, kakor v naših deželah, kjer je po vaséh nekaj gospodarjev

zavarovanih, nekaj pa ne; — če se pri nas nesreča prigodí de gorí, mislijo nekteri zavarovani, de jim ni nič druziga storiti, kakor roké križem deržati in zijale prodajati, dokler ni njih in njih soseda pohištvo grozno pogoriše. To je resnica. Mi smo z lastnimi ušesi slišali, ko je nek zavarvanc govoril: „Kaj maram, če tudi bajta pogorí — saj sim zavarovan in jo bom še lepši sozidal?“ — Ali, prijatel! ti si slab gospodár, ne znaš rajtati — in si še slabši člověk. Slab gospodár si, ker ne znaš prerajtati, de, če si še tako visoko pri kakšni bratovšini zavarovan, ona tebi le toliko škode poverne, kolikor si po primeri zavaroval. Ali imaš potem celo svojo škodo povernjeno? — Nikdar! — Če se tebi tedaj taka nesreča o malo létih večkrat prigodí, kakor je tega že več vasí v naší deželi priča, ali si boš na noge pomagal, ali pa obožal? Na to vprašanje ti bo dal pogorelc odgovor; in če si je tudi lepši bajto napravil, se je vender v dolge zakopal, iz kterih dostikrat celo svoje življenje priti ne more. — Slab člověk si pa tudi, ker z merzlo kervjó stojíš in gledaš, ko tvojiga nezavarovaniga soseda celo premoženje v požaru konec vzame, in ne pomagaš ognja gasiti. Kolikokrat se zgodí, de cela vas po taki nemarnosti pogorí in vse prebivavce revne storí! Pri pervi hiši bi se bil ogenj lahko ukrotil — ali misel „saj sim zavarovan!“ je vse nesreče kriva. — Če bi taki ljudjé le bolj postave pogorelske družbe prebirali, v kterih razložno stojí, de naj se vsak pri ognju vsih pripomočkov posluži, kteri bi za ukrotenje ognja hasnili, in de vsak zavarovanec ojstrimu vradnimu preiskanju zapade, kteri to opustí. Čmu bi pa tudi te bratovšine skušale vse vzroke na dan spraviti, iz kterih se je ogenj pričel? — čmu bi tudi te bratovšine darove obljubovale in plačovale tistim, kteri se pri ognju serčno obnašajo, de ljudí, pohištvo in orodje ognja rešijo, čmu? — Ali je to le za njih lastni dobiček ali za pogorelca? — Za obá! Bratovšina ima potem manj poverniti — in pogorelc ima manj škode. Te bratovšine niso za to napravljene, de bi obogatele, ampak de bi svojim bratam v nesreči pomagale.

Pri prostih ljudéh ni samo vsih vzrokov iskati, zakaj de se na deželi pri ognju tako slabo ravná, ker se v mestih tudi malo boljših priprav najde, in le terdnejši zidovje nas veči nevarnosti in nesreče nekaj obvarje, na kar se pa vselej zanašati ni, ker imamo nad velikim mestam Hamburgam strašen izgled, kteriga prebivavci so se preveč na svojo stavbo in gasivne priprave zanašali, in se iz mirniga spanja grozovitno zbudili. Ogenj je strašna moč in zasmehuje dostikrat vso človeško pomoč; veliko huji je še nesreča, če je pri ognju več gledavcov in zijalov, kakor pa pomagavcov in gasivcov! In če je še tudi pridnih pomagavcov kaj, jim večidel praviga vodja manjka — vse leta kakor nôro okoli in nobeden ne vé, kaj ima storiti — vse je zmešano. In vzrok téh zmešnjav je sosebno iskati v pomanjkljivosti naših naprav in postav v zadevah ognja. Silno potreba je tedaj, de se tudi pri nas bodo take ali enake postave vpeljale, kakoršne so v več deželah po Nemčíi že davno vpeljane, če tudi nasprotnikov ne bo manjkalo, kterim se bodo take postave neprijetne in nevpeljavne zdele. Mi jih damo svojim bravcam sosebno pa županam za pokus, in kdor se bo njih koristnosti tako prepričal, kakor smo se mi prepričali, bo nam tudi naše misli, ktere smo v ti reči razodeli poterdil.

Postave nekterih nemških deželá, ktere poslovenjene bravcam „Novíc“ podamo, sledijo v prihodnjim listu.

(Dalje sledí.)

Vesela prihodnost Krasa.

Kdo ne pozná ali saj ni slišal od Krasa, ki, čeravno po nekterih krajih obdelan in rodoviten, je vunder zdaj večidel nerodovitno, skalovito morje; nekdaj (ob času Rimskiga cesarja Augusta) je bilo gosto hrastovje, ktero je Rimu na tavžente prešičev, in za barke veliko lesá izredilo.

Kar je zdej Kras, nekdaj tedaj ni bil, in spet se bo spreobernil v drug stan, ker sta ministra kmetijstva in kupčijstva zagotovila, de bo nju nar veči skerb, nerodovitni Kras spet v gojzd in polje spreoberniti.

Delo je zares veličansko, truda bo dovelj — tode tudi dobiček bo neizrečeno velik, če se delo dobro izide. De je pa to mogoče, nas zgodovína učí, ki nam kaže, de je tukaj nekdaj gost gojzd rasel, kjer zdaj golo skalovje rebra kaže. Že naš slavni Vertovc je v svoji „Vinorejí“ opominal, de naj bi se zapušeni Kras obdelovati začel, rekoč: „Če ptujec po morju v Terst pride, in se proti sredi cesarstva iz Tersta podá, ga na Opčinah strah in groza obide, ko to kamnito, suho in pusto Arabijo zagleda! Ali pojte v Lipico, kjer je cesarsko kobilišče, in precej bote vidili, kaj bi Kras še biti zamogel. Kader bo Krašovec poslednjo hrastovo vejo prodal ter si ptujiga želoda kupiti mogel: takrat še le se bo zdramil. De bi nam dano bilo, še 200 lét živeti, de bi oblast čez Kras in Terst imeli; v 150 létih bi vam Kras skoraj brez stroškov in z vednim pridam, kakor lep raj, zapustili, ter radi še 50 lét več živeli in se lepiga dela veselili.“

Takó g. Vertovc.

Ministerstvo kmetijstva pa je 19. pret. mesca našimu deželnimu poglavarju pisalo, in deželni poglavar je to pisanje tudi kmetijski družbi razodel, kjer te le vesele besede stojé: „Ministerstva nar veči skerb in prizadevanje bode, pusti Kras spet v polje in gojzd spreoberniti. K dosegi tega ravno tako imenitniga kakor veliciga dela je pa združene močí treba. Če ravno tako delo le takrat zamore pridno spod rok iti, ako vladarstvo vodstvo prevzame in na vso moč pomaga, de to delo dokončá, se vunder ne more cela teža tega početja na rame vladarstva naložiti. Tisti, čigar je zemljiše in ki bojo dobroto obdelaniga Krasa vživali, se morajo sosebno z vladarstvam združiti in se po primeri vdeležiti tega veliciga dela.“

Nadjamo se, de se bo zavolj imenitniga prerorenja pustiga Krasa krog in krog hvala in slava visocimu ministerstvu pela — de bo vsak domorodec vladarstvo v tem delu iskreno podpiral — in de posebno vsi, ki imajo delež na Krasu, bojo hvaležniga serca vse svoje močí napéli v začetek, napredovanje in dognanje tege imenitniga dela.

Novíce bojo v tem velíko pisale. Naj bi previdni možje svoje misli tudi v „Novícah razodevali, de se imenitna reč pogovorí od več straní.

Hvale vredno prizadevanje v svilorejí.

Od častite gospodične žlahtne Joane Abramsberg je prejelo vredništvo „Novíc“ svilnih mešičkov (kokonov) na ogled, ki jih je v Podkraju (Trilleg) nad Vipavo iz jajčk svilnih gosenc izredila, ktere je iz Laškiga (Lombarškiga) dobila. Častita gospodična je hotla s to poskušnjo pokazati, de se dajo svilo-prejke tudi v višjih in bolj merzlih krajih z velikim pridam rediti. Gosence so bile skozi in skozi zdrave, so se do 12. vel. travnika iz jajčk izlezle in se 21. rožnika zapredovati začele.

Nam na ogled poslani kokoni so nar lepši sorte; 167 živih kokonov je vagalo pol funta in 3 lote.

Ti kokoni se dajo tedaj po nar višji ceni prodati — in so gotova priča, de bi bilo prav, ako bi se kmetovavci sviloreje tudi pri nas povsod prav živo poprijeli. Murvine drevesa — ki so podstava sviloreje — delí Krajnska kmetijska družba menj premožnim brez plačila.

En izgled, kakó potrebno je, de se vradniške oznaníla po deželi v domačim jeziku pošiljajo.

Iz Dolenskiga 1. velikiga serpana. Te dni smo eno slišali, ktera očitno kaže, kakošne napčnosti se po slovenskih deželah dostikrat prigodé samo zavolj tega, ker ljudjé ne razumejo nemškiga jezika, nekteri vradniki pa enakopravnosti še toliko ne čislajo, de bi saj nar potrebniši rečí v domačim jeziku na znanje dajali. Ker nobeniga razžaliti nočemo, ne bomo oséb imenovali, ktere so v ti prigodbi zapopadene. Iz neke kancelije se je dalo, se vé de, v nemškim jeziku županam (den Oberrichtern) naznanílo, de nej vsi posestniki spremembe zemljiš o pravim času na znanje dajo, de bo mogel zemljomerec lahko svoje delo doveršiti in de se bojo potem tudi davkne bukve (Kataster) v red djale. V tem naznanílu so bile spremembe zemljiš z „Objektveränderungen“ keršene. Zdaj pa župan, kteri le malo nemški jezik razume, ni vedil, kaj je to „Objektveränderungen“. Gré učitelja za pomen te besede prašat, kakor je zmeraj navajen bil, če ni kaj razumel. Alj učitelj — tudi ne posebno učen mož — mu ni mogel te besede „iztuhtati“. En čas vganjata in si glavo vbijata, kaj je storiti in kakó bi to ljudém po povelju oklicala in na znanje dala; kar pravi učitelj: ta beseda je francoska, in županov hlapec (Gemeindediener) naj le kliče: „Vsi imajo Objehveränerunge na znanje dati“, — si bojo kmetje že samí razložili, kaj je to.*) In res, kakor sta sklenila, tako je hlapec v nedeljo po maši pri cerkvi klical: „Vsi imajo Objehveränerunge na znanje dati —“ i. t. d. De ga nobeden razumel ni, to vsaki lahko vé. Kdo je tega kriv, ali župan in učitelj ali vradstvo? In ravno na ti besedi le bi bilo v tem klicu nar več ležeče.

Dopisi.

Iz Koroškega. Odkritoserčne vošila zastran šolskih bukev, ki so jih nam „Novíce“ v 30. listu razodele, tudi nam Koroškim Slovencem prav iz serca vzete. Kadar to reč prav prevdarimo, nam ni mogoče zderžati se vprašanja: Šolski voditelji! kakó dolgo bo še terpelo, de bomo brez pripravnih bukev, kakor jih sedanji čas terja, v šolah? Duhovniki in učitelji po kmetih! nam je izročena skerb za omiko mladosti; mi zato tudi narbolj vidimo zapreke, ki nam branijo z drugimi neslovenskimi narodi v omiki napredovati. Kaj je nam storiti, da za prihodnje šolsko léto dobimo boljših knjig v začetne šole? Pisalo se je dozdaj zastran šolskib knjig, u slovenskih in nemških časopisih že toliko, da skoro več mogoče ni — zedinimo po cesarjovim geslu svoje močí, in prosimo ministerstvo uka, de bi se smeli Teržaških knjig u naših učivnicah saj tako dolgo posluževati, dokler drugih, bolj shodnih in za boljši kup, ne dobimo — saj prositi dro smemo! Prosimo, in nam se bo dalo, kar drugi, nam po ustavi celo enaki narodi, že dolgo imajo.

20. junija 1849 sim dobil iz Tersta 143 funtov šolskih bukev, in povsod, kjer so jih učitelji u svojih učivnicah vpeljali,*) se je očitno skazalo, koliko uk u maternim jeziku s pomočjo sposobnih knjig zamore. Po §. 4 deržavne ustave se ima ja tudi za pomočke skerbeti, s kterimi se more materni jezik omikati. Takih pomočkov imamo u Terstu, in scer prav dober kup!

Iz Koroškega. Koristno je za kmetijstvo vedíti, kako zemeljski pridelki po sosednih deželah izdajajo, de kmeti vedó svoje pridelke po pravem kupu prodajati, t. j. da ob novíni njih kup brez potrebe prevečne poskoči, pa tudi preveč ne pade.

Na Koroškem imamo, kar belo žito zadene, več slabo, kakor dobro léto, in scer zato, ker je preveč deževalo. Zunej ječmena vse drugo dozdaj požeto žito le pičlo zdaja, zato je tudi rèž pretečeno sredo u Belaku birenj — 24 maselcov — na 1 goldinar poskočila. Ako nam turšica in hajda bolj ne boste zdale, bomo imeli slabo léto. Tudi krompír nam jo, kakor se kaže, hoče izviti, ker krompirjevec sèm ter tjè že černkast prihaja. Sadje je nam huda zmerzlina na dan sv. Florjana celo pokazila. Kerme imamo pa toliko, de je že davno nismo toliko imeli, pa vunder je živina ves čas še draga: pitana je po 22 — 26 goldinarjev cent. To je kratka obznana našega kmetijstva letašnjega léta.

Novíce! ki ste nam že toliko koristniga povedale, de nam tudi zdaj, ker smo zavolj krompírja u velikej skerbi za zlo vzele ne bote, če Vas zastran rečí, ki je po naznanilu drugih kmetijskih časopisov, za kmetijstvo teliko važna, pobaramo, kaj Ve zastran rastljine „Picquotiane — psoralea esculenta — mislite, ktero kmetijske novíce o Lipnici izhajajoče u 1. broju o. l. kakor nadomestnico krompírja toliko slavijo? Po skušbi kmetijskej je razmera med imenovano rastljíno in krompirjem kakor 1719 : 3350.*)

Zdej pa še eno vprašanje: Ali bi se ne splačalo, če bi se vse, kar so nam „Novíce“ zastran kmetijstva skozi pretekle léta prinesle, u ene knjigo natisniti? Jez bi bil pripravljen na Koroškem za naročnike skerbeti.***)

B — t.

---

*) Eden nar bolj navadnih izgovorov, de pri nas nektere kantonske vradstva svoje oznaníla po kmetih — vstavnim postavam vkljub — še zmiraj v nemškim jeziku pošiljajo, je ta, de pravijo: jim bo že »oberrihtar« poslovenil. Tacih skušinj kakor je od »Objektveränderunge« imamo ne cente; veči del naših rihtarjev zna le za silo nemški jezik, to je, navadne vsakdanje reči prav slabo lomíjo; to se pa ne pravi »nemški jezik znati.« In če bi ga tudi znali, župani niso tolmači in prestavljavci, ampak le razglasovavci tistiga, kar od vradíje pride. To naj bo pa tako, kakor po vstavi mora biti, de vsak človek razume in tolmač z napčnim prestavljanjem popačiti ne more. Vred.

*) Pri nas na Koroškim tudi bukev s starim pravopisam ni bilo dobiti. Pis.

**) Novícam ni nič gotoviga znano, da bi bila imenovana rastljína, kakor tudi ullucus tuberosus, ktero nekteri za namestnico krompírja sedaj priporočajo, zares hvale vredna. V novih sadežih se ne sme kmetovavec nikdar prenagliti, ker skušnja uči, da v pervim hrupu je malokdaj kaj gotoviga. Tako piše g. K. Krüger (v Oecon. Neuigk.) da imenovani sadež je zoperniga okusa, mehčat, žlezast in de nikdar našiga krompirja ne bo nadomestoval, — in kmetijske novíce (Frauendorfer Blätter) clo pravijo: »da se tako imenitni prodajavnici kmetijskih sadežev, kakor je Hotteva, prizanesti ne more, da si tako slabo robo priporočati priderzne, poleg ktere, če bi boljšiga namestništva za krompír ne dobili, bi ljudje poginiti mogli! Mi bomo vselej očitno take ponudbe grajali, da se ne bo kupcam denar iz žepa kradel.« — Več ne vémo povedati od omenjenih novih namestnic krompírja. Če bomo kaj gotovo dobriga zvedili, bojo »Novíce« po stari navadi berž oznanile. Dosihmal še zmiraj mislimo, da nas naš ljubi krompír ne bo popolnama zapustil, če ga bomo le bolj skerbno sadili ín hranili, in če ne bo létina tako mokra, kakor je létas. Scer pa so turšica, bob in fižol za ljudí, burgunska pésa pa za živino dobri pomočniki namesti krompírja. Od vsiga tega so »Novíce« že večkrat govorile. Vred.

***) Ne vémo, ali bi se tiskarni stroški splačali s tem natisam, ker bi kmetijska knjiga zlo obširna bila, če bi

Iz Marburga. Dnes 29. jul. je bila na gimnazíi Marburškem javna skušnja iz slovenskega jezika vpričo treh gimnazijalnih profesorjev in dvojnih gostov. Učenci slovenskega jezika, kteriga gimnazijalni profesor verozakona, vredni domorodec g. Juri Matijašič v treh oddelih z neutrudno marljivostjo učí, so prav gladko odgovarjali in s tim pokazali lepi napredek v uku maternega jezika. Bilo jih je nekaj čez sedemnajst, med njimi tudi nekoliko terdih Nemcov. Gornji oddelek je rabil za berílo Robidovo „naravoslovje", ktero je, kakor tudi gramatiko (syntaxis verborum) prav zastopno razlagal. Drugi oddelek je imel za berílo več pripovest iz „Drobtinc" leta 1848, — pervi pa Malavašičevo „Zlato Vas", poleg tega pa slovniške pravila slovenskega preimena (pronomen) in glagolja (verbum). Naloge (pensa) so kazale, de učenci ne samo dobro po slovniških pravilih pišejo, ampak tudi v slovenskem zlogu (stylus) dobro napredujejo. Hvala serčna g. profesorju za njihov trud, kakor tudi našemu verlemu domorodcu g. Davorinu Terstenjaku, zdaj kaplanu na predmestni slovenski fari v Marburgu, kteri vsako léto nar pridnejšim učencam darila daruje, da večo ljubezen do učenja slov. jezika v sercih učencov zbudi. Letos je dobilo 12 narpridnejših Macunovo „cvetje jugoslavjansko", in Janežičev „slovnik".

Bog daj, da bi se važne besede, ktere so g. daritelj na koncu skušnje učencam govorili, globoko v serca zasadile, in obilni sad prirodile. Bog daj pa tudi, da bi Marburški gimnazíj že drugo šolno léto posebno stolico slovenskiga jezika in vse potrebne šolske bukve dobil! Mi upamo, da bo novo izvoljeni gimnazijalni inšpektor g. Dr. Klemann se z vso močjo in ljubeznijo za to reč pognal. B.

Novičar iz Ljubljane.

Konec šolskiga léta gimnazijalnih klasov je bil 1. dan t. m. v reduti slovesno obhajan. Deželni poglavar je delil izverstnišim učencam vsih 8 klasov daríla; gosp. Dr. Kleeman pa je pred delitvijo daril prav lepo razložil novo napravo gimnazijalnih šol, njeni cilj in konec, in sredstva, pravo šolsko izobraženje doseči. Na koncu te slovesnosti se je pela na koru cesarska pesem v slovenskim jeziku; pa grajati moramo, de se ni več in boljših pevcov vzelo, de bi bilo petje krepkejši in bolj vbrano bilo, kakor se spodobi. Namest navadnih perjoh je dalo vodstvo letopís na znanje, v kterim je razložil g. profesor Rechfeld moč gerškiga aorista; potem g. vodja Kleeman naznani uke vsih 8 klasov in njene učenike, nar imenitniši šolske ukaze, zgodovíno in statistiko tega léta; učencov je bilo konec léta v vsih 8 klasih 457; na dalje je nekoliko povedano od Alojzjeviša in šolskih pripomočkov. Na koncu letopísa stojé iména tistih učencov, ki so bili z darili obdarovani in tistih, ki so se za temi nar boljši skazali. — V pondeljk je bila perva očitna sodba pri c. k. deželni sodíi v Ljubljani. Nek Lašk baron, ki je sreberno žlico v neki Ljubljanski kerčmi ukradil, se je pritožil zoper razsodbo kantonske sodíje, pa je bil tudi tukaj na 3 dni v ječo obsojen. Gosp. Dr. Kaiser, c. k. deržavni pravdnik, se je spet prav možko obnašal. — Te dni bo prišel imenik volivcov za Ljubljanski mestni odbor na dan. — Gosp. Lüsdorf je dobil pravíco, novo sladkornico (Zuckerfabrik) v Ljubljani napraviti. — Odbor slovenskiga gledíša je podelil gosp. Cegnarju za lepo poslovenjeno igro „Deborah" odločeno darílo od 30 gold. — Po pervi slovenski igri, ki jo misli gledišno družtvo v dobiček slovenskiga gledíša napraviti, se bo začelo vplačanje podpisanih akcij.

le imenitniši kmetijske reči Novíc zapopadla, in bi se mogla prav dober kup prodajati. Scer pa imamo za gotovo kmetijskih bukev pričakovati, ki jih bo ministerstvo kmetijstva za proste kmetovavce in za poduk v kmetijskih šolah na svitlo dalo, ktere se bojo tudi v slovenski jezik prestavile. Vred.

Novičar iz mnogih krajev.

Dva nova šolska zakona (postavi) sta prišla pretekli teden na svitlo; eden veléva, de imajo prihodnjič vsi učenci na vseučeliših šolsko plačilo odrajtovati; drugi pa dodelí pravíco za napravo tudi tacih gimnazijalnih in realnih sol, ki niso cesarske; v tem ukazu tudi stojí, de prihodnjič podučitelji (inštruktorji) ne potrebujejo ne za začetne ne za gimnazijalne šole pooblastivnih spričal; vsak zna domá učiti. — Cesar se bojo 16. t. m. v zgornjo Avstrijo in Salcburg podali, ne mislijo tedaj svojiga godú domá praznovati. — G. Dr. Škedel pride v Gradec za učenika denarniga postavoznanstva in kaznovavne pravde v slovenskim jeziku. G. Dr. Krajnc se neki tam prav slavno obnaša. — Radecki ne bo stopil iz svoje službe, kakor se je govorilo, „jez čem — je rekel — med svojimi vojaki, kakor oče med svojimi otroci, umreti. — Za gotovo se sliši, de se ima avstrijanska armada zlo pomanjšati. — Soseska Stajnc na Štajarskim je izvolíla nadvojvoda Janeza za svojiga župana, — sliši se, de je ljudomili nadvojvoda pripravljen, to opravilo prevzeti. — Minister kupčije je ukazal, de naj se sčasama vsi hlaponi po železnici namesti z dervami s premogam kurijo. — Škoda pogoriša v Krakovi znese 12 milijonov in pol gold. dobriga dénarja. — V Bulgaríi je punt končan. Turški car je dovolil mnoge pravice Bulgarcam, in na to so se pomirili. — Vojska med Danci in Šleswig-Holstejnci še zmiraj terpí. Nemci nabirajo denarje in pomoči za svoje brate na Holsteinskim, in so jezni in žalostni, de jim nobeno vladarstvo z armado ne pomaga. Pa nihče si ne upa, ker Rus Dance varje. — Na njivi pri Lomnícah na Českim so našli reženo bilko, ki ima 6 klasov; posestnik je dal to čudovitno rèž v Pražki muzeum. — Ni davnej, kar je poslanec iz Nepála (iz jutrove Indije) Angležki kraljici imenitno darílo prinesel, ki ga ji je ondašni vladár (Radša) poslal, namreč 12 s srebram okovanih kravjih répov; — s srebram okovan kravji rep je ondi znamnje nar veči častí in slave; Radša sam ima le 9 tacih repov. Kravji repi (Kuhschwänze) so tedaj v ondašnjih krajih tako časteni, kakor pri Turkih konjski repi (Rossschweife).

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 3. vel. serp.		V Krajnji 1. vel. serp.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik pšenice domače	1	52	2	16
1 » » banaške	—	—	2	—
1 » turšice	—	—	1	24
1 » soršice	1	25	1	33
1 » rèži	1	18	1	30
1 » ječmena	—	—	1	12
1 » prosa	1	20	1	34
1 » ajde	—	59	1	27
1 » ovsa	1	—	1	3

Današnjimu listu je pridjan 24. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*